

Tryaterproductie 'Eintsje Libben' boeit van begin tot eind

In het Heerenveense Posthuis Theater vond afgelopen vrijdagavond de première plaats van de Tryaterproductie "Eintsje Libben", geschreven door Riens Gratama. Gezien het feit dat de ruim 400 toeschouwers van begin tot eind geboeid waren, kan worden gesteld dat Gratama's eerste heuse toneelpennenvrucht "wol besjen (en oanhearren) lije kin".

DOOR:
BERT VEENSTRA

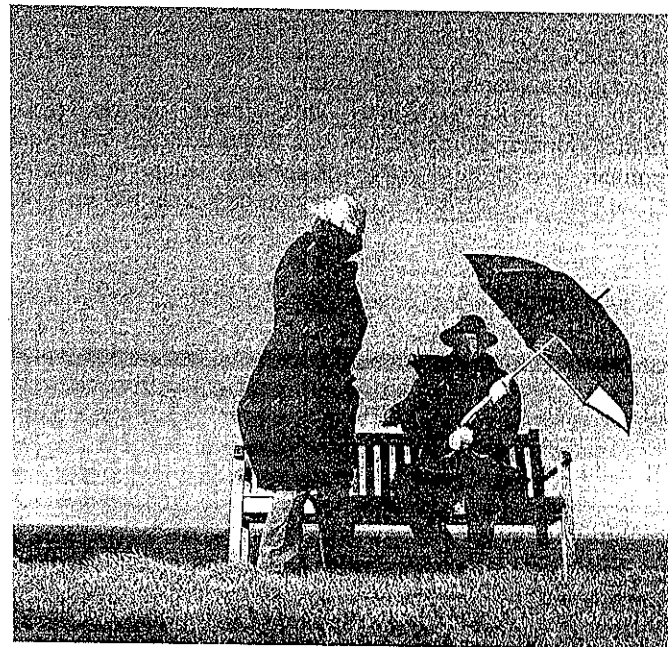
HEERENVEEN Het persbericht van 'Tryater' liet er geen enkele twijfel over bestaan: de voorstelling van vrijdagavond betrof de wereldpremière van een Fries stuk dat zo oorspronkelijk is als maar zijn kan. Geschreven door een 'oprjochte' Fries wiens voorliefde voor een melodieuze en ritmische taalgebruik in 'Eintsje Libben' onmaskerbaar tot uiting komt. En waar door de auteur zelf, als ook zijn medespelers Jan Arendz en Alyt Damstra op voortreffelijke wijze

vertolking aan wordt gegeven. Hoewel de toneelsetting een treffend voorbeeld is van zowel simpelmheid als functionaliteit en er, afgezien van de grappige ouverture, verder elke vorm van dynamiek in ontbreekt, blijft de aandacht van de toeschouwers gedurende anderhalf uur onafgebroken gevangen. Simpelweg omdat de acteurs zelf voor de dynamiek zorgen, zij het, met dank aan het muzikale taalgebruik, puur in verbale vorm. Een dynamiek die overigens zelfs tijdens scènes waarin pure stilte heerst, nog waarneembaar is. Momenten waarop de toeschouwers

doodstil en met ingehouden adem toekijken, klaar voor de ontlading waar 'Eintsje Libben' royaal ruimte voor biedt. Niet in de laatste plaats ook dankzij de onmisbare regieaanwijzingen van Ira Judkovskaja. Na het script van tevoren met de auteur te hebben doorgesproken, maakte zij als regisseuse een aantal keuzes, leidend tot het stuk dat de komende maanden in Friesland (en Groningen) voor het voetlicht wordt gebracht.

Wat 'Eintsje Libben' in het bijzonder duidelijk wil maken, is dat het leven in al zijn kortstondigheid bijna niet te bevatten is. Riens Gratama en Jan Arendz zijn twee oude mannen die zojuist zijn teruggekeerd van de begrafenis van Minke, de vrouw waarvoor ze beiden een diepe liefde koesterden. Hierdoor zijn ze zowel vrienden als rivalen van elkaar, wat in de dialogen in hilarische, als ook ontroerende momenten tot uiting komt. En bij tijd en wijle tevens ontaardt in vilein

gekibbel. Waar de tegenstrijdigheden qua karakter, Gratama als artistieke, poëtische 'Hollander' en Arendz als droge, nuchtere boekhouder (bijgenaamd 'De Pin') zich bij uitstek voor lenen. Katalysator in de tweespraak van het grijze tweetal vormt Alyt Damsma als het jonge meisje, dat op onverwachte wijze ten tonele verschijnt. Ondanks haar jeugd herbergt ze niet alleen een wijsheid die de beide mannen versted doet staan, ze weet hen ook ontboezemingen te ontlokken die wellicht anders nummer aan het licht zouden zijn gekomen. Hoewel Riens Gratama het zelf enigszins overdreven vindt, bevat zijn stuk tevens een 'intrige', wat het slot zonder meer verrassend maakt. Kortom, een toneelvoorstelling "dy't mear as besjen lije kin", een advies dat de toneelliefhebbers in Boarnsterhim gerust ter harte kunnen nemen. Een bezoek aan de Utingeradielhal in Akkrum, op 1 november, aan Sporthal de

Twine in Grou, op 6 december en aan De Bidler in Wergea, op 13 december, de laatste 'yn de rige', zal hen dan ook zeker niet berouwen. Alleen kunnen ze met hun oordeel geven in het kader van de Toneel Publieksprijs, waar 'Eintsje Libben' naar meedingt. Dit is alleen voorbehouden aan de bezoekers in Heerenveen (afgelopen zaterdag) en Stavoren (16 oktober). Opmerkelijk is tevens dat het stuk in de Friese schouwburgen een Nederlandse boventiteling heeft en in Groningen zelfs een 'Grunningse'.